VLAAMS PARLEMENT

stuk **164** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 19 oktober 2009 (2009-2010)

Onderzoek naar de werking van de nv van publiek recht BAM met betrekking tot de realisatie van het Masterplan Antwerpen en de daarin begrepen Oosterweelverbinding en de aansturing en opvolging ervan door de Vlaamse Regering

Motie

van de heer Dirk Peeters, mevrouw Mieke Vogels en de heren Filip Watteeuw en Hermes Sanctorum

tot uitoefening van het recht van onderzoek

verzendcode: IED

TOELICHTING

De Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM) – een nv van publiek recht – werd in 2003 opgericht krachtens het decreet van 13 december 2002 en is verantwoordelijk voor de financiering, de realisatie en het beheer van de verkeersinfrastructuur rond Antwerpen.

De kaderovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de nv BAM dateert van 28 februari 2007. Met deze kaderovereenkomst werd tegelijk een bedrag van 3,4 miljard euro vastgelegd om de mobiliteitswerken te voltooien.

De Vlaamse Regering is hoofdaandeelhouder van de nv van publiek recht en voorziet de BAM ook van een jaarlijkse werkingstoelage.

De Vlaamse Regering bepaalde de randvoorwaarden waaraan het voorbereidende studiewerk moest voldoen. Zo moest er een Oosterweelknoop voorzien worden en moest de Kennedytunnel vrij zijn van tolheffing en van vrachtverkeer. In zijn beslissing van 28 maart 2009 heeft de Vlaamse Regering deze beleidskeuzes herbevestigd.

In het Vlaams Parlement werden ondertussen reeds 12 voortgangsrapporten besproken en gepubliceerd. Al van bij de aanvang werden er door verschillende parlementsleden kritische opmerkingen gemaakt bij de werking van de BAM, bij de gemaakte beleidskeuzes en bij de financiering van het project. De pps-constructie (publiek-private samenwerking) kreeg ook een onvoldoende mee van het Rekenhof.

Over dit omvangrijke commissiewerk deed parlementsvoorzitter Jan Peumans een opmerkelijke uitspraak in het zondagochtendprogramma ‘De zevende dag’: “De Vlaamse Regering moet beter luisteren naar het parlement.”

In latere studies – zoals die van ARUP/SUM – werden er ook pistes onderzocht die geen rekening hielden met de door de Vlaamse Regering opgelegde randvoorwaarden waardoor ze een andere visie konden ontwikkelen op het Antwerps mobiliteitsprobleem in het algemeen en op de Oosterweelverbinding in het bijzonder.

De BAM mocht, uit hoofde van zijn opdracht, een eigen communicatie- en informatiebeleid voeren. Daartoe werd bij de aanvang een communicatiebureau geëngageerd en werd ook van verschillende kanalen gebruikgemaakt. Vaak werd er over belangrijke zaken gezwegen of slechts heel laat gecommuniceerd wanneer de maatschappelijke discussie al volop bezig was. Het probleem van het knooppunt ter hoogte van het Sportpaleis dat 18 rijvakken zal tellen en meer dan 100 meter breed zal zijn, illustreert dit. De gevoerde communicatie werd daardoor heel gesloten, defensief en alles behalve verhelderend.

Er is natuurlijk de bouwaanvraag die door Noriant werd ingediend op 4 mei 2009 in navolging van de regeringsbeslissing van 28 maart maar waarvan Noriant zelf in juli al via de pers communiceerde dat die onvolledig was en dat die moest worden bijgestuurd ter hoogte van het viaduct aan Merksem/Deurne, zeg maar het Sportpaleis. Ingediende bouwplannen waaraan ‘out of the box’ wordt verder gewerkt, waarvoor in de commissie ad hoc zelfs door mensen van Noriant werd opgeroepen tot het aanbrengen van goede voorstellen. De ingediende bouwaanvraag gaat vergezeld van een onvolledig milieueffectrapport (MER–rapport) omdat het tunnelalternatief daarin niet volwaardig werd onderzocht.

In de aanloop naar het referendum van zondag 18 oktober werd duidelijk dat er met overheidsgelden een dure campagne werd gevoerd en dat een objectieve, informatieve toon zoek raakte, enerzijds bij gebrek aan een duidelijk wettelijk kader maar anderzijds ook omdat de BAM en de bevoorrechte bieder Noriant zich opstelden als (te) sterk betrokken partijen.

Dirk PEETERS

Mieke VOGELS

Filip WATTEEUW

Hermes SANCTORUM

MOTIE

Het Vlaams Parlement,

– gehoord de verschillende deskundigen in de commissies ad hoc met betrekking tot het dossier van de Oosterweelverbinding;

– gelet op de nu al 12 voortgangsrapporten die tot stand kwamen in de commissie bevoegd voor Openbare Werken in het Vlaams Parlement;

– gelet op de uitspraak van de voorzitter van dit Vlaams Parlement Jan Peumans in het zondagochtend programma 'De zevende dag' over de Vlaamse Regering "die beter naar het parlement moet leren luisteren";

– gelet op de verschillende klachten en procedures die ondertussen voor verschillende rechtbanken en rechtscolleges werden ingeleid zoals:
  1° de klacht van het Pomphuis bij de Raad van State;
  2° de milieustakingsvordering in kort geding ingeleid door 88 Antwerpenaren voor de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen op 7 september 2009;
  3° de klacht van vzw Ademloos tegen de Vlaamse overheid betreffende de budgetten van de BAM gebruikt in de campagne voor het referendum;
  4° de klacht van collega Bart Martens bij de Jury voor Ethische Praktijken inzake Reclame tegen bepaalde berichtgevingen van de BAM;

– gelet op de gebreken op het vlak van de uitvoering van artikel 219 van het Gemeentedecreet van 15 juli 2005 in verband met de gemeentelijke volksraadpleging op het vlak van aanwending van publicitaire middelen voor de campagne voorafgaand aan een volksraadpleging;

– gelet op het antwoord van Vlaams minister Geert Bourgeois op de interpellatie van Mieke Vogels over het oneerlijke verloop van de volksraadpleging rond de Oosterweelverbinding in de commissie bevoegd voor binnenlandse zaken van 6 oktober 2009;

– gelet op het referendum dat op zondag 18 oktober in Antwerpen werd gehouden en dat werd afgedwongen door burgers en actiegroepen;

– overwegende dat deze volksraadpleging ervoor gezorgd heeft dat het maatschappelijke debat in de openbaarheid kwam, in een stroomversnelling geraakte en dat er aandacht uitging naar verschillende alternatieven;

– overwegende dat de volksraadpleging nu als een eindpunt in de procedure wordt aangevoeld terwijl het eigenlijk slechts het begin had mogen zijn. In die zin had dit referendum best ook veel vroeger plaatsgevonden op initiatief van de overheid zelf;

– gelet op het feit dat er in de commissie bevoegd voor openbare werken al voorbereidingen worden getroffen voor een volgend voortgangsrapport en dat ook binnen de Vlaamse Regering nagedacht zal worden over de toekomstige werking van de BAM;

– gelet op de beslissing van de Vlaamse Regering van 28 maart 2009;

– overwegende dat het op dit moment eerder wenselijk lijkt om bij wijze van een grondige evaluatie even stil te staan bij de werking van BAM dan om gewoon een dertiende voortgangsrapportage aan te vatten;

– gelet op het juridisch-technische van het dossier, op de interventies van het Rekenhof en op de relatie met diverse Europese wetgevingen (Tolrichtlijn, Tunnelrichtlijn, ESR-neutraliteit (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen));

– overwegende dat het in ons aller belang is in de toekomst over werkmodellen te kunnen beschikken die de nu gemaakte fouten en kosten kunnen voorkomen en die ons in

staat zouden stellen binnen een korter tijdsbestek tot goede, gedragen oplossingen te komen;

– besluit, gelet op het decreet van 1 maart 2002 houdende de organisatie van het parlementair onderzoek en gelet op het artikel 84 van het Reglement van het Vlaams Parlement, een onderzoekscommissie op te richten die belast wordt met:
  1° een ruim onderzoek van de beslissingen die getroffen werden in de raad van bestuur van de nv BAM over de doelstellingen, de procedures, de keuzes, de financiering en de te voeren communicatie en informatieverstrekking met betrekking tot het Masterplan Antwerpen en de Oosterweelverbinding;
  2° te onderzoeken waarom het alternatief van een tunnelverbinding van meet af aan en in de verschillende MER-procedures, zonder veel onderzoek en motivatie werd afgedaan als niet haalbaar, niet betaalbaar en onveilig;
  3° in samenwerking en in overleg met de Vlaamse administratie, cel Mobiliteit te onderzoeken hoe in de toekomst dergelijke grote planningsprocessen meer open (en meer doeltreffend) kunnen worden gevoerd ten einde een breed draagvlak bij de bevolking, een beheersbaar uitgavenpatroon en een beter bestuurlijk beleid te bekomen;
  4° in overleg met het stadsbestuur van Antwerpen en de actiegroepen stRaten-generaal en Ademloos te onderzoeken hoe er vroeger in de planningsprocedure op basis van structurele samenwerking gedragen beleidskeuzes kunnen worden gemaakt;
  5° te onderzoeken welke wijzigingen eventueel dienen te worden aangebracht aan het decreet van 13 december 2002 houdende de oprichting van de naamloze vennootschap van publiek recht Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel (BAM), aan de kaderovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de nv BAM van 28 februari 2007 of aan het functioneren van de BAM als dusdanig;
  6° te onderzoeken hoe het Gemeentedecreet van 15 juli 2005 in verband met de gemeentelijke volksraadpleging op het vlak van aanwending van publicitaire middelen voor de campagne voorafgaand aan een volksraadpleging kan worden aangepast en bijgestuurd;

– besluit dat de onderzoekscommissie haar verslag zal indienen uiterlijk op 31 maart 2010.

Dirk PEETERS

Mieke VOGELS

Filip WATTEEUW

Hermes SANCTORUM